

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ**

Sayı : 35649853-TİM.KİB.GSK.TEŞVİK.2023/1387-3061

Giresun, 02/10/2023

Konu : Türkiye-İran Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 29. Dönem Toplantısı

E-POSTA

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ ÜYELERİNE SİRKÜLER
2023 / 551**

Sayın üyemiz,

T.C. Ticaret Bakanlığının bir yazısına atfen, Türkiye İhracatçılar Meclisinden (TİM) alınan 29/09/2023 tarih 890-2731 sayılı yazıda;

28. Dönem mutabakat zaptı ekte yer alan Türkiye-İran Karma Ekonomik Komisyon (KEK) 29. Dönem Toplantısının, T.C. Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın Osman Aşkın BAK ile İran Yol ve Şehircilik Bakanı Sayın Merhdad BAZPASH eş başkanlıklarında 6-7 Kasım 2023 tarihlerinde Tahran'da gerçekleştirilmesinin planlandığı belirtilmekte olup, bu kapsamda İran ile ikili ticarete yaşanan sorun, istek ve değerlendirmeler talep edilmektedir.

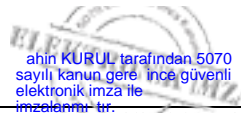
Bu bağlamda, TİM'e ileilmek üzere, İran ile ikili ticarete yaşanan sorunlar, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri ve değerlendirmelerin ekte yer alan sorun bildirim formuna işlenerek **en geç 03 Ekim 2023 Salı günü saat 15.00'e kadar** Genel Sekreterliğimize gönderilmesi gerektiği hususunu bilgilerinize sunarız.

e-İmzalıdır
Şahin KURUL
Genel Sekreter a.
Şube Müdürü

Ekler:

Ek.1 – Türkiye – İran 28. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı (15 sayfa)

Ek.2 – Sorun Bildirim Formu (1 sayfa)

Karadeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
Atatürk Bulvarı No:19/E PK.51 28200 GİRESUN
Telefon: 0.454.2162426 (PBX)
Faks: 0.454.2164842-2168890
e-posta: kib@kib.org.tr Kep: kib@hs01.kep.tr
Web : www.kib.org.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şahin KURUL – Şube Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLE
İRAN İSLAM CUMHURİYETİ
ARASINDA
28. DÖNEM KARMA EKONOMİK KOMİSYON TOPLANTISI
MUTABAKAT ZAPTI
26-28 Nisan 2021 (6-8 Ordibehesht 1400), Ankara-Tahran

Türkiye Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti (bundan sonra “Türkiye”, “İran” ve gerekli bölümlerde “Taraflar” olarak anılacaktır) arasında 28. Dönem Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı, 9 Mart 1982 tarihinde imzalanan Türkiye-İran Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması'nın 4. maddesi uyarınca, 26-28 Nisan 2021 (6-8 Ordibehesht 1400) tarihlerinde çevrimiçi olarak düzenlenmiştir.

Türk heyetine Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Fatih DÖNMEZ tarafından, İran heyetine İran İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İdaresi Başkanı Sayın Dr. Mahmud VAİZİ tarafından başkanlık edilmiştir.

Karma Ekonomik Komisyon görüşmeleri, Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti arasında anlayış ve dostluğun hakim olduğu ve her iki ülkenin karşılıklı fayda temelinde işbirliğini gerçekleştirme arzusunu yansıtan bir atmosfer içinde gerçekleştirilmiştir.

Her iki heyet Başkanı, ikili görüşmelerinde, ülkelerindeki ekonomik durum hakkında görüş alış verişinde bulunmuşlar, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin yanı sıra genel ekonomik ilişkilerdeki ilerleme eğilimini gözden geçirmişlerdir.

Muhtelif işbirliği konularında görüş alışverişi ve müzakerelerin ardından, Taraflar aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

BÖLÜM I

1. Ticaret ve Gümrükler

Taraflar, ikili ekonomik ve ticari ilişkilerini gözden geçirmiş ve karşılıklı olarak ikili ticari ilişkilerini geliştirmek ve çeşitlendirmek için mümkün olan her türlü çabanın sarf edilmesi hususunda mutabakata varmışlardır.

Taraflar, ikili ticaret ilişkilerini geliştirmek amacıyla, fuarlar, sergiler ve karşılıklı iş heyetleri düzenlemenin önemini vurgulamış ve organizasyonların ve şirketlerin tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesinde desteklenmesi ve teşvik edilmesi konusunda anlaşmışlardır.

Taraflar, iki ülke arasındaki ticaret verilerini inceledikten sonra, iki ülkenin ticaret potansiyelinin kullanımının göz önünde bulundurulmasının yanı sıra, uzun vadeli istikrarlı ikili ticari ilişkilerin geliştirilmesinin önemini vurgulamış ve ikili ticaret hacminin artırılmasını teminen irade beyanında bulunmuşlardır.

1.1. Tercihli Ticaret Anlaşması

Taraflar, 1 Ocak 2015'ten beri yürürlükte olan Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA) imtiyaz listelerine yeni ürünlerin dahil edilmesine yönelik müzakerelerin 2021 yılı sonuna kadar tamamlanması hususundaki kararlılıklarını vurgulamışlardır.

1.2. Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması

Taraflar, iki ülke arasındaki Ticaret Kolaylaştırma Anlaşmasını sonuçlandırmak için 2021 sonuna kadar müzakerelere başlama hususunda mutabık kalmışlardır.

1.3. E-Ticaret

Taraflar, e-ticaret/sınır ötesi e-ticaretin geliştirilmesi için ilgili kurum ve kuruluşları arasında işbirliği imkânlarının araştırılması hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, 27. Dönem KEK Toplantısında e-ticaret/sınır ötesi e-ticarete dair alınan kararların tam anlamıyla uygulanması hususunda mutabık kalmışlardır.

1.4. Serbest Bölgeler

Taraflar, birbirlerinin sanayi, ticaret ve hizmetler alanındaki yatırımcılarının serbest bölgelerdeki faaliyetlerine ev sahipliği yapmak hususunda ilgi ve istekliliklerini ifade etmiştir.

Taraflar, serbest bölgelerin geliştirilmesi ve idaresinde tecrübe değişiminin yanı sıra ortak seminerler, sergiler ve çalıştaylar düzenlenmesi de dahil olmak üzere ikili işbirliğinin önemini vurgulamıştır.

İran tarafı, Türkiye üzerinden, İran ve Avrupa Birliği arasında uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla İran Serbest Bölgelerinde kuru liman, lojistik köy ve uluslararası nakliye şirketleri kurarak lojistik bölgelerin geliştirilmesi ve kurulması için uygun ve yeterli arazi tahsisini önermiştir.

Tarafların Serbest ve Özel Bölgeleri arasında işbirliğine hazır olduğunu açıklamasının ardından, İran tarafı, İran ve Türkiye'nin Serbest Bölgeleri için ortak bir çalışma grubu kurulmasını; ticaret, sanayi ve yatırım işbirliğinin geliştirilmesi için sanal faaliyetlerin yaratılmasını önermiştir.

İki ülkenin büyük bölgesel ve uluslararası ulaştırma ve lojistik pazarından aldıkları payı artırmak amacıyla, İran tarafı, Maku Ticaret Sanayi Serbest Bölgesi içerisinde bir lojistik köy kurulmasını önermiştir. Türk tarafı öneriyi memnuniyetle karşılamış, konuya ilişkin görüşlerini iletteceğini belirtmiştir.

1.5. Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri

Taraflar, müteahhitlik ve teknik müşavirlik alanında işbirliğinin daha ileri düzeyde geliştirilmesi için iki ülkenin firmaları ve ilgili kuruluşlarını bir araya getirmeye yönelik faaliyetlerin faydasının araştırılması ve gerçekleştirilmesi hususunda karara varmıştır.

1.6. Gümrükler

Taraflar, Ortak Gümrük Komitesi altında işbirliği alanlarını daha da geliştirmeye yönelik isteklerini ifade etmiştir.

Taraflar, TIR trafiğinin daha etkin olarak kullanılabilmesi için kara hudut kapılarının modernizasyonu ile bu kara hudut kapılarının bağlantı yollarının fiziki durumlarının iyileştirilmesinin önemini altını çizmiştir.

Türk tarafı, Esendere ve Kapıköy Kara Hudut Kapısı'ndaki modernizasyon çalışmalarının tamamlandığını, Gürbulak'taki çalışmalara ise 2021 yılı içinde başlanacağını ifade etmiştir. Bu kapsamda, Türk tarafı, İran tarafındaki Sero ve Razi

Kara Hudut Kapılarının ve bağlantı yollarının inşasının tamamlanmasının hızlandırılmasını beklediğini dile getirmiştir.

Taraflar, gümrük kapılarındaki işlem maliyetlerini belirlemek ve en aza indirmek için çalışma saatlerinin uyumlaştırılması ve iki ülke kara hudut kapılarındaki TIR hacmi kapasitesinin artırılması için ortak bir çalışma grubu oluşturmaya karar vermiştir.

Taraflar, iki ülkenin Gümrük İdareleri arasında başlatılan veri değişim projesinden memnuniyet duyduklarını ifade etmiş ve projenin sınır geçiş süreçlerinin hızlandırılması açısından önemini vurgulamıştır.

Taraflar, iki ülkenin güvenilir tüccarlarına daha hızlı hudut geçişi ve gümrük kontrol imkânı sağlamak üzere Basitleştirilmiş Gümrük Hattı ve Yetkilendirilmiş Yükümlü Sisteminin kurulması konularında işbirliği yapmaya ve ilk resmi toplantıda Gümrük İdaresi Başkanları tarafından “Yetkilendirilmiş Yükümlülerin (AEO) karşılıklı tanınmasına ilişkin Eylem Planı” ile “Basitleştirilmiş Gümrük Hattı Protokolü” ile ilgili Mutabakat Zaptını imzalamaya karar vermiştir.

1.7. İran’ın DTÖ’ye Katılımının Desteklenmesi

Türk Tarafı, İran’ın DTÖ’ne katılımı konusundaki desteğini teyit etmiştir.

2. Özel Sektör İşbirliği

Taraflar, ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesinde Türkiye-İran İş Konseyi (DEİK) ve İran-Türkiye Karma Ticaret Odası’nın yanı sıra diğer iş adamları dernekleri veya kuruluşlarının, ticaret ve sanayi odalarının önemini vurgulamıştır.

Taraflar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve İran Ticaret, Sanayi, Maden ve Tarım Odası’nın (ICCIMA) iki ülke arasındaki ticaret hacmini artırmak için ticaret ve iş heyetleri, yatırım fırsatları, fuar listeleri ve uluslararası etkinlikler hakkında bilgi alışverişinde bulunmaya hazır olduklarını beyan etmiştir.

ICCIMA ve TOBB, ulusal veya bölgesel düzeyde ticari heyetlerin karşılıklı ziyaretine hazır olduklarını beyan etmiştir. Covid-19 salgını nedeni ile kısıtlamalar devam ederse, Taraflar, ortak bir çevrimiçi toplantı gerçekleştirecektir. Toplantının oturum aralarında, uzmanlık alanlarındaki iş insanları arasında B2B programı gerçekleştirilecektir. Bu toplantıda, adı geçen iki Odanın ortak sendikaları da tanıtılarak işbirliği zemini oluşturulacaktır.

ICCIMA/Türkiye - İran Ortak Ticaret Odası ve TOBB/DEİK, tarife ve tarife dışı engelleri araştırmak ve kaldırmak için iki ülke arasındaki ticareti engelleyen zorlukları ve engelleri incelemeye ve kendi hükümetleri için bazı öneriler hazırlamaya karar vermiştir.

3. Bankacılık

Taraflar, bankacılık ve finans alanlarında işbirliğini uluslararası standartların, koşulların ve şartların izin verdiği azami ölçüde geliştirmek amacıyla diyaloglarını sürdürmeye dair kararlılıklarını vurgulamıştır.

BÖLÜM III

1. Enerji

Taraflar, revize edilmiş bir Enterkonnekte İşletme Anlaşması'nın imzalamasına, Türkiye ile İran arasında olası bir elektrik enerjisi ticareti fırsatlarının yaratılmasını sağlayacak Van DC Back to Back istasyon projesinin test edilmesi ve devreye alınması süreçlerinde etkin işbirliği ve iletişimin sağlanmasına karar vermiştir.

Taraflar, doğalgaz alanında işbirliği gerçekleştirmeye dair niyetlerini beyan etmiştir.

İran Tarafı, Türk şirketlerinin çeşitli sektör ve projelere katılımını ve yatırımını memnuniyetle karşılamaktadır.

2. Sanayi ve Teknoloji

İran Sınai Kalkınma ve Yenileme Teşkilatı (IDRO), Türk yatırımcıları İran'a ortak yatırım yapmaya davet etmiştir.

Yerli İmalat, Makine ve Teçhizat Merkezi, Türk yatırımcı ve iş insanları ile işbirliğine hazırdır.

İran İslam Cumhuriyeti Bilim ve Teknolojiden Sorumlu Başkan Yardımcılığı ve Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İran İslam Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Bilimsel, Teknolojik ve Endüstriyel İşbirliği Anlaşması” çerçevesinde ortak bilimsel ve teknolojik işbirliğini genişletmeye hazır olduklarını açıklamıştır. Taraflar, söz konusu Anlaşmanın imzalanma tarihini diplomatik kanallardan koordine etmeye karar vermiştir.

2.1. Sanayi Parkları/Bölgeleri

Taraflar, seminerler, çalıştaylar ve konferanslar düzenlemek suretiyle Sanayi Parklarının/Bölgelerinin kurulumu, yönetimi ve sürdürülmesi için bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunulması hususunda isteklerini ifade etmiştir.

Taraflar, işbirliğini geliştirmek için birbirlerinin ülkelerinde çeşitli sanayi dallarında ortak veya özel etkinlikler düzenlemeye istekli olduklarını belirtmiştir.

İran Küçük Sanayi ve Sanayi Parkları Organizasyonu (ISIPO), İstanbul Sanayi Odası ile imzalanan Mutabakat Zaptını hayata geçirmeye hazır olduğunu ifade ederek, 27. KEK Toplantısında uzlaşya varılan maddelerin uygulanmasına vurgu yapmıştır.

2.2. KOBİ'ler Alanında İşbirliği

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile İran Küçük İşletmeler ve Sanayi Parkları Kurumu (ISIPO), 2015 yılında imzalanan Mutabakat Zaptı'na dayanarak taslak Eylem Planını tamamlamaya hazır olduğunu beyan etmişlerdir. Taraflar, karşılıklı olarak mutabık kalınan Eylem Planı metninin imzalanma tarihini diplomatik kanallar aracılığıyla koordine etmeye karar vermiştir.

2.3. Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Metroloji, Belgelendirme, Uygunluk Değerlendirme ve Akreditasyon

Taraflar, standardizasyon, belgelendirme, uygunluk değerlendirme, metroloji ve akreditasyon alanlarında mevcut işbirliğinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir.

Taraflar, belgelendirme, akreditasyon, standardizasyon, uygunluk değerlendirme, helal kalite altyapısı ve uluslararası ve bölgesel platformlarda ortak hareket edilmesi konularında iki ülke arasındaki teknik işbirliğinin güçlendirilmesi hususundaki kararlılıklarını vurgulamıştır.

İnşaat ve mühendislik danışmanlık hizmetlerindeki işbirliğinin önemini göz önünde bulundurarak, TSE, İran'da Üçüncü Taraf Muayene/Gözetim Hizmetleri ile Proje Yönetim Danışmanlığını sağlamaya hazır olduğunu ifade etmiştir.

Taraflar, İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) çatısı altında ikili işbirliğini sürdürmeye yönelik kararlılığını vurgulamıştır.

BÖLÜM III

1. Ulaştırma

1.1. Karayolu Ulaştırması

Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti arasındaki Karayolu Taşımacılığı Anlaşması'nın 7. Maddesini uygulamak amacıyla, Türkiye-İran Uluslararası Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısını 2021 yılının üçüncü çeyreğinde İran'da gerçekleştirmeye karar vermiştir. Toplantının kesin tarihi ve gündemi diplomatik kanallar vasıtasıyla belirlenecektir.

Taraflar, iki ülkenin üst düzey otoritelerinin belirlediği ticari hedeflere ulaşmak amacıyla, Gürbulak Hudut Kapısı'nın modernizasyon gündemi ile bir ay içinde Gürbulak/Bazargan Hudut Kapısı hudut geçiş noktalarında karayolu araç trafiğine yönelik önlemler ve araç kabulünün azaltılmasının sonuçlarına yönelik ortak eylem planını değerlendirmek üzere bu konularla sınırlı kalmak üzere bir toplantı (*ad hoc* toplantı) yapma kararı almıştır.

Toplantıya İran tarafı ev sahipliği yapacaktır.

İran tarafı, İran araçlarına Türkiye'nin limanlarından ve serbest bölgelerinden yükleme yapılmasına ilişkin talepte bulunmuştur. Türk tarafı, uluslararası karayolu taşımacılığı kapsamında Türk tırlarının gündeme getirdiği sorunları açıklamış, bu konuyu değerlendireceğini ve sonucu mevcut belgenin imzalanma tarihinden itibaren en geç bir ay içinde diplomatik kanallar aracılığıyla İran tarafına iletceğini belirtmiştir.

1.2. Demiryolu Taşımacılığı

Taraflar, iki ülke arasındaki demiryolu yük taşımacılığı hacmini artırmaya istekli olduklarını ifade etmiştir.

TCDD Taşımacılık A.Ş. ve RAI, iki demiryolunun karşılıklı bağlanabilirliği için veri değişimi hizmeti imkânlarını görüşmek üzere bir araya gelecektir.

Taraflar aşağıdaki hususlarda kararlılıklarını bildirmiştir:

- Çin ve BDT ülkelerinden Türkiye ve Avrupa'ya ve tersi yönde, İran toprakları üzerinden demiryolu taşımacılığı tesis etmek,
- Türkiye topraklarından BDT vagonlarının geçiş imkânını sağlamak,

TCDD ve RAI, Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti arasında ikinci demiryolu bağlantısının kurulması konusunda anlaşmaya varmıştır. Anılan kurumlar, çalışmalarını hakkında bilgi alışverişinde bulunmak ve muhtemel rotaya saha ziyaretleri düzenlemek için mümkün olan en kısa sürede bir araya geleceklerdir.

Taraflar, İran demiryolu ve demiryolu/karayolu hatları vasıtasıyla Türkiye ile Orta Asya ülkeleri ve Pakistan arasında transit taşımacılığın yanı sıra, İran demiryolu ve demiryolu/karayolu güzergâhlarında, Afganistan'a Shemtygh demiryolu sınırı ve demiryolu bağlantısı açılana kadar demiryolu/karayolu kombine olarak demiryolu yük taşımacılığının artırılması ve geliştirilmesi alanındaki işbirliğini sürdürme ve derinleştirme arzularını dile getirmiştir.

Taraflar, Cheshmeh Soraya'dan yeni demiryolu bağlantısına ilişkin olarak, İran İslam Cumhuriyeti topraklarında Marand'dan Cheshmeh Soraya sınır bölgesine ve Türkiye'de Dilucu'ndan Kars'a, T.C. Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü (AYGM) temsilcilerinin katılımıyla proje güzergâhına saha ziyareti

yapma kararı almıştır. TCDD'nin, T.C. Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü ile koordineli olarak saha ziyaretinin tarihini İran Demiryolları'na bildirmesine karar verilmiştir.

İki ülke arasında COVID-19 salgını nedeniyle uluslararası yolcu treni taşımacılığının askıya alınması nedeniyle, Taraflar, iki ülkenin yolcu trafiğine yönelik sınırlarının yeniden açılmasını müteakip Tahran-Van ve Tahran-Ankara yolcu trenlerini yeniden sefere açma kararı almıştır.

Taraflar, vagon değişim belgesinin elektronik değişimi için gerekli hizmetleri 1 ay içerisinde başlatmaya ve diğer evrakların (konşimento, onarım belgesi vb.) değişimine dair faaliyetlerini de başlatmaya karar vermiştir.

1.3 Denizyolu Taşımacılığı

Taraflar, gemi inşası alanında karşılıklı işbirliği fırsatları aramanın altını çizmiş ve aşağıdaki alanlarda işbirliğini desteklemeye hazır olduklarını bildirmiştir:

- Gemi inşası, yat inşası, gemi tamiri ve bakımı, gemi geri dönüşümü ve tarama için bir süreç sıralama hazırlığının otomasyonu dahil modern teknolojilerin oluşturulması ve uygulanması,
- Türkiye ve İran'daki tersanelerin (rıhtımların) modernizasyonu / inşası,
- Mühendislere ve teknik personele yönelik gemi inşası, yat inşası, gemi tamiri ve bakımı, gemi geri dönüşümü ve tarama eğitimleri,
- Denizcilik sanayii alanında, küçük ve orta boy eğlence gemilerinin, balıkçılık teknelerinin, deniz otobüslerinin, tarama botlarının, römorkörlerin vb. tasarımı, teknoloji transferi ve inşası dahil olmak üzere ortak işbirliği yapılması.

Taraflar, salgının etkilerinin azalmasının ardından iki ülke arasındaki Liman ve Denizcilik İşbirliği Dördüncü Ortak Komite toplantısının gerçekleştirilmesi hususundaki isteklerini dile getirmiştir.

İran Tarafı, Türk liman ve denizcilik yetkililerinden oluşan bir heyeti İran limanlarının sağladığı olanakları yerinde incelemek üzere ziyaret etmek üzere ağırlamaya hazır olduğunu ifade etmiştir. Bu davet Türk Tarafı tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Salgının olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasının ardından ziyaretin tarihi duyurulacaktır.

1.4. Transit ve Multimodal

Taraflar, Doğu-Batı rotasını güçlendirmek için Afganistan-İran-Türkiye Transit Koridorunun faaliyetlerinin başlatılması hususunu vurgulamıştır. İran Tarafı, bu

koridorun kurulmasına ilişkin Mutabakat Zaptı taslağını üç (3) ay içerisinde gönderecektir. Diğer tarafların görüşlerinin alınmasından sonra, önerilen metni sonuçlandırmak için 2021 Eylül ayı sonuna kadar üçlü bir toplantı gerçekleştirilecektir.

Taraflar, İslamabad-Tahran-İstanbul Koridoru (ITI) üzerinden transit geçişin başlatılmasına yönelik desteklerini vurgulamıştır.

1.5. Hava Taşımacılığı

Taraflar, ilişkilerin daha da gelişmesi için konuları değerlendirmek amacıyla, tercihen 3 ay içerisinde video konferans yoluyla, sivil havacılık alanında müzakere yapmaya hazır olduklarını ifade etmiştir.

2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Taraflar, eşitlik, karşılıklılık ve ortak çıkar temelinde bilgi ve iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri alanlarında işbirliğini desteklemek konusundaki istekliliklerini ifade etmiştir.

İran Tarafı, her iki taraf için en uygun zamanda, uzay konusunda işbirliği seçeneklerini görüşmeyi teklif etmiş ve Türk Tarafı bunu not etmiştir. Bu kapsamda, İran Tarafı, yakın zamanda bu konuda özel bir toplantı yapma imkanı da dahil olmak üzere önerilerini gönderecektir.

BÖLÜM IV

1. Sağlık

Taraflar, Covid-19 salgınına karşı iki ülkenin güncel kazanımları ve süreçten edinilen dersler ışığında bir sonraki ortak çalışma grubunu düzenlemeye hazır olduklarını beyan etmiştir (Mayıs, 2021).

Taraflar, Covid-19 salgınının sağlık sisteminde yarattığı koşulları göz önünde bulundurarak, 2019 (1398) yılında Ankara'da imzaladıkları Ortak Eylem Planını mevcut duruma göre güncelleme kararı almıştır.

Taraflar, Covid-19 aşısı ve aşılama programları ile ilgili bir teknik toplantı gerçekleştirmeye hazır olduklarını beyan etmiştir (Mayıs, 2021).

BÖLÜM V

1. Eğitim

TÜBİTAK, İran Bilim, Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı ile işbirliği halinde Türk ve İranlı araştırmacıların ortak projelerini desteklemekte ve ilgili İran Kurumları ile yeni işbirlikleri kurmayı amaçlamaktadır.

Taraflar, iki ülke arasında ortak projelerin yürürlüğe konulmasından memnuniyet duyduklarını beyan ederek, proje konularını ortak ilgi alanlarını kapsayacak şekilde genişletmeye hazır olduklarını ifade etmiştir.

Taraflar, kısa dönemli öğrenim ve öğrenciler arası spor etkinlikleri dahil olmak üzere öğrencilere yönelik işbirliğini geliştirmenin önemini vurgulamıştır.

2. Çevre ve Şehircilik

Türk Tarafı, "Coğrafi Bilgi Sistemleri" hakkında bilgi, tecrübe ve teknoloji paylaşımı önermiştir.

Türk Tarafı, 27. KEK Toplantısında alınan kararlar çerçevesinde yapım işleri ve çevre konularında işbirliğini arttırmayı önermiştir.

3. Tarım ve Ormancılık

Taraflar, sürdürülebilir su yönetimi, su ve atık su arıtma teknolojileri konularında bilim ve teknoloji alanlarında işbirliği yapmayı kararlaştırmıştır. Taraflar, su ve atık su arıtma tesislerinin kurulumu ve işletimi konularında eğitimler düzenleyecektir.

Taraflar, 8. Tarım Yürütme Komitesi toplantısını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Taraflar, sağlık sertifikası düzenlenmesine ve bitki karantinasına yönelik altyapıyı geliştirmeye hazırdır.

Taraflar, tarım alanında sanal çalıştaylar ve eğitimler düzenlemeye hazırdır.

İki leoparın İran'dan Türkiye'ye getirilmesi konusunda Taraflar arasında müzakereler ve toplantılar yapılmıştır ve Taraflar, iki yavrunun Türkiye'ye getirilmesi konusunda teknik bir toplantı yapmaya karar vermiştir.

4. Radyo ve TV Yayıncılığı

Taraflar, TRT ile IRIB arasında mevcut işbirliğini sürdürmek üzere süresi dolan Mutabakat Zaptının yenilenmesine yönelik müzakerelerin devam ettiğini memnuniyetle belirtmiştir.

Taraflar, yayın alanında işbirliğine yönelik yeni bir Mutabakat Zaptının imzalanmasına vurgu yaparak, program değişimi ve ortak program yapımı ile birlikte yeni aletlerin değiş tokuşu, program ve teknik ekipman alım satımı konularında işbirliği yapacaktır.

5. Aile, Çalışma ve Sosyal Refah

Taraflar, "Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Yürürlüğe Konulması için İdari Düzenleme"yi imzalama yönündeki niyetlerini beyan etmiştir.

İran tarafı Mutabakat Zaptının İran'da yürürlüğe girdiğini, 24 Eylül 2019 tarihli Nota ile bildirmiştir. Bahse konu Mutabakat Zaptı hâlihazırda yürürlükte.

İran Tarafının Ortak Eylem Planı düzenlenmesine yönelik teklifi çerçevesinde Taraflar, çevrimiçi teknik toplantı gerçekleştirerek taslak metni 2021 yılı içerisinde nihai hale getirmeyi ve en kısa sürede Genel Müdür seviyesinde imzalamayı kararlaştırmıştır.

6. Gençlik ve Spor

Taraflar, müteakip alanlarda işbirliğine hazır olduklarını ifade etmiştir;

- İki ülke arasında gençliğin gelişimi konusunda ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, gençliği ilgilendiren kuruluşların fiziki ve idari yapılarını karşılıklı ziyaretlerle yerinde görmek ve gelişimlerini desteklemek,
- Gençlerin kapasitelerini artırmak için gençlik projelerinin oluşturulması ve yönetilmesini desteklemek,
- Gençliğin kişisel, sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimini destekleyen politikalar geliştirmek, sanatsal ve kültürel ortak faaliyetleri desteklemek,
- Gençlerin karşılıklı anlayış, hoşgörü temelinde önyargıdan kurtulmaları için kardeşlik festivalleri, gençlik festivalleri, gençlik turizmi, seyahat hareketliliği ve değişim programlarının faaliyet ve çalışmalarını teşvik etmek,
- Her iki ülkenin gençlerinin Taraflardan birinin veya her ikisinin ulusal, manevi ve kültürel mirasından haberdar olmasını sağlamak amacıyla faaliyetler yürütmek ve bu faaliyetleri teşvik etmek,
- İki ülke arasında, gençlik alanında ilişkileri geliştirmek, gençlerin birbirlerini yakından tanımalarını sağlamak, aralarındaki dostluğu güçlendirmek, kültürlerarası öğrenmeyi pekiştirmek ve gençlik alanındaki deneyimleri paylaşmak amacıyla gençlerin karşılıklı ziyaretlerini ve uzman değişimlerini organize etmek,
- Gençlik festivalleri, gençlik forumları, gençlik zirveleri ve gençlik kampları gibi uluslararası gençlik etkinliklerine tarafları karşılıklı davet etmek,
- Genç istihdamı ve mesleki eğitim için programlar oluşturmak ve desteklemek,
- Her iki ülkede de yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde; gençlik ile ilgili alanlarda bilgi, belge ve yayın alışverişini sağlamak,
- Gençleri sağlıklı yaşam tarzları konusunda bilinçlendirmek ve bunun için programlar oluşturmak, hem fiziksel hem de psiko-sosyal gelişimlerini desteklemek,

İran Tarafı, müteakip önerilerde bulunmuş ve Türk Tarafı bu teklifleri değerlendireceğini not etmiştir:

- Milli takımları kendi ülkelerine göndermek için karşılıklı işbirliğini sürdürmek,
- Ortak kamplar düzenlemek,
- Resmi/hazırlık maçları düzenlemek,
Bilgiyi artırmaya yönelik kısa süreli kurslar yürütmek: spor yönetimi, koçluk, hakemlik, özel pedagojik kurslar, sporda doping ve spor tıbbı,
- Her iki ülkenin sınır illeri arasında spor alanında işbirliği yapmak,
- Oyuncu ve antrenörlerin karşılıklı değişimini gerçekleştirmek,
- İlgili makamların ve spor heyetlerinin karşılıklı ziyaretlerini sağlamak,
- Seminer, araştırma ve bilimsel konferanslara katılmak,
- Tarafların spor gereksinimlerini değerlendirmek.

BÖLÜM VI

1. Kültür ve Turizm

Taraflar, her iki ülkenin, karşılıklı olarak, 2022 yılında Tahran Uluslararası Kitap Fuarı ve İstanbul Uluslararası Kitap Fuarına özel konuk olarak katılmalarına karar vermiştir.

Taraflar, iki ülkede düzenlenecek uluslararası sergiler, toplantılar, paneller ve festivalleri teşvik edip kolaylaştırarak her iki ülkenin edebiyat ve yayıncılık kuruluşları arasındaki işbirliği ve karşılıklı desteğin önemini vurgulamıştır.

Taraflar, İran İslam Cumhuriyeti Milli Kütüphane ve Arşivleri ile Türkiye'nin Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi ve Milli Kütüphanesi arasında, kütüphane uzmanı değişiminin yanı sıra kitap değişimi ve bağış alanlarında işbirliğini geliştirmeye karar vermiştir.

Taraflar, İran İslam Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasında Karma Kültür Komitesinin aktif hale getirilmesini vurgulamıştır.

Taraflar, önceki turizm işbirliği icra planı dokümanının genişletilmesi veya güncellenmesi konusunda ilerleme kaydedecektir.

Taraflar, Covid-19 salgını sonrası dönemde karşılıklı turist sayısının dengelenmesi amacına yönelik olarak ikili turizm işbirliğini geliştirecektir.

Taraflar, İnan ve Türkiye'den kadın girişimcilerin katılımıyla "Covid-19 Döneminde Kadın Girişimciler: Sorunlar ve Stratejiler" konulu sanal bir toplantı düzenlemeye karar vermiştir.

Taraflar, sağlık, din ve spor turizmi alanlarında tecrübe ve bilgi paylaşımı yapacaktır.

Taraflar, turizm eğitimi alanında, uzmanlık deneyimlerinden yararlanarak işbirliğini geliştirecek, bilgi alışverişi yapacaktır.

Taraflar, turist haklarının korunmasına yönelik önlemlerini güçlendirecek, turistlerin emniyet ve güvenliğini sağlayacaktır.

Taraflar, ortak film yapımı projelerinin geliştirilmesi, film yapımı konusundaki diğer faaliyetler ve film yapımcılarının film festivallerine katılımlarının desteklenmesi konusunda aralarındaki işbirliğinin teşviki ve önemini vurgulamıştır.

Taraflar, işbu Mutabakat Zaptında yer alan maddelerin takibi için bir Eylem Planı hazırlayacaktır.

Bir sonraki KEK Toplantısı Türkiye’de gerçekleştirilecek ve toplantının kesin tarihi diplomatik kanallar aracılığıyla belirlenecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı, 28 Nisan 2021 tarihinde (8 Ordibehesht 1400) Ankara/Tahran’da, Türkçe, Farsça ve İngilizce dillerinde üç orijinal nüsha olarak imzalanmış olup, tüm nüshalar eşit derecede geçerlidir. İhtilaf halinde İngilizce nüsha esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
Adına

Fatih DÖNMEZ
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti
Adına

Dr. Mahmud VAİZİ
Cumhurbaşkanlığı İdaresi Başkanı

EK: FORM**(İran pazarında karşılaşılan sorunlar)**

Firmanın Unvanı	
Firmanın İletişim Bilgileri	
Adres	
Telefon Numarası	
Faks Numarası	
E-Posta Adresi	
Firmanın İlgili Personelinin İletişim Bilgileri	
Adı Soyadı	
Telefon Numarası	
E-Posta Adresi	
Yaşanan Sorunlara İlişkin Ayrıntılı Bilgiler ve Çözüm Önerileri	